

Ks. Kazimierz Romanik. *Powołanie w Biblii*. Katowice 1975 ss. 164.

Autor *Powołania w Biblii* znany jest z licznych publikacji zarówno polskiemu, jak zagranicznemu odbiorcy studiów biblijnych. Podejmując pracę nad tym zagadnieniem miał świadomość licznych studiów autorów zagranicznych dotyczących tego tematu i istnienia luki w tym zakresie w polskich studiach biblijnych. Opracowanie i opublikowanie omawianej pracy stanowi próbę odrobienia zaległości i wypełnienia wspomnianej luki.

Studium dzieli się na dwie części, z których pierwsza poświęcona jest problematyce powołania w Starym Testamencie, a druga powołaniu w Nowym Testamencie. Kluczem podziału poszczególnych części jest zróżnicowanie pomiędzy powołaniem indywidualnym a powołaniem zbiorowym.

Powołanie zbiorowe w Starym Testamencie wiąże się z przymierzem zawartym na Synaju między Jahwe a Mojżeszem reprezentującym naród wybrany. Mocą tego przymierza naród wybrany jest powołany, by być szczególną własnością Jahwe, królestwem Jego kapłanów i ludem świętym. Specyfiką tego powołania jest sankcja karna za jego niespełnienie. Na mocy tego powołania naród wybrany miał być nosicielem

prawdziwej religii i kultu Boga prawdziwego pośród innych narodów.

Idea powołania indywidualnego jest w Starym Testamencie bogato prezentowana. Jednostki powołane przyjmują postawę służebną w stosunku do spełnienia się powołania zbiorowego. Jest rzeczą znamieną, że królowie i kapłani nie byli powoływani wprost przez Boga, natomiast do wielkich powołanych przez Boga wprost, albo z Bożego polecenia należeli patriarchowie, niektórzy sędziowie i prorocy. Katalog omówionych w prezentowanym studium powołań indywidualnych w Starym Testamencie dotyczy Abrahama, Mojżesza, Jozuego, Gedeona, Samuela, Dawida, Eliasza, Elizeusza, Amosa, Izajasza, Jeremiasza, Ezechiela. Jakkolwiek liczba powołanych i czynniki różnicujące każde powołanie indywidualne są dość pokaźne, to jednak istotne dane każdego powołania pozostają wciąż te same.

Studium nad powołaniem w Nowym Testamencie rozpoczął autor od powołań indywidualnych, wśród których omawia powołanie Jana Chrzciciela, Jana Ewangelisty i Andrzeja, brata Szymona Piotra; powołanie Szymona Piotra, Filipa, Natanaela, Jakuba i Jana, synów Zebe-

deusza, oraz Lewiego, czyli Mateusza; wybór i powołanie dwunastu apostołów, oraz powołanie Szawła; ponadto powołanie za pośrednictwem ludzi: Marka, Łukasza, Tymoteusza, Macieja i siedmiu diakonów oraz specyficzny rodzaj powołania pogan (np. Korneliusza) i powołania charyzmatyków.

W dziale o powołaniu zbiorowym w Nowym Testamencie autor stawia następujące zagadnienia: Boga powołującego, relacji powołania do historii zbawienia, celu powołania, jego darmowości, związku powołania z obietnicami i wybraniem, oraz powołanie Kościoła jako społeczności powołanych. Rozdział o moralnych konsekwencjach powołania jest nawiązaniem zarówno do powołań indywidualnych, jak powołania zbiorowego. Całość omawianego dzieła kończą ekskursy o powołaniu cierpiącego sługi, o powołaniu Maryji Matki Bożej oraz o realizacji powołania jako zmniejszaniu dystansu między Bogiem a człowiekiem.

Trzeba przyznać, że omawiana tu praca stanowi nowość w teologicznej literaturze w języku polskim i to nowość niezwykle potrzebną zarówno dla zapoznania się z biblijną ideą powołania, jak dla rozumienia powołania Bożego dziś. Wydaje się, że do szczególnie cennych danych prezentowanego studium należy zaliczyć wydobyte — na podstawie omawianych powołań indywidualnych i zbiorowych — tych czynników, które stanowią istotne elementy powołania, a które wiążą się z Bogiem powołującym, człowiekiem powołanym i posłannictwem, które ma być spełnione dzięki zrealizowaniu powołania. Erudycji autora w tej dziedzinie i jego zdolności do jasnego prezentowania swej myśli zawdzięczamy barwny wręcz obraz tego, co wiąże się z pojęciem powołania w Biblii, szczególnie powołania do spełnienia określonego posłannictwa w odniesieniu do urzeczywistnienia się historii Bożego zbawienia.

Inny czynnik, który zasługuje na uznanie w tym studium, to postawienie zagadnienia moralnego wymiaru powołania

Bożego, czyli odpowiedzialności za spełnienie lub niespełnienie woli powołującego Boga. Do cennych spostrzeżeń w tym zakresie należy też podkreślenie zróżnicowania sankcji moralnej w zależności od tego czy mamy do czynienia z powołaniem indywidualnym, czy zbiorowym.

Podnosząc zaakcentowane wyżej wartości omawianej książki i uznanie dla jej autora za przybliżenie czytelnikowi polskiemu osiągnięć badań biblistyki nad powołaniem, nie można pominąć milczeniem niedomagań recenzowanego studium. Wydaje się, że jednym z istotnych jest to, że autor uwzględnił w swej pracy tylko jeden klucz zróżnicowania powołania — indywidualność i zbiorowość. Tymczasem, dla pełnego rozumienia idei powołania Bożego w Biblii, nie mniej ważnym od tego klucza jest inny, a mianowicie; powołanie do zbawienia (świętości) i powołanie do spełnienia określonego posłannictwa w stosunku do urzeczywistnienia tamtego powołania. Wprawdzie autor kilka razy wspomniał o tym zróżnicowaniu, ale cała praca opracowana jest według klucza pierwszego i dlatego też niezrozumiałe, a nawet mylące są pewne jej sformułowania. I tak, wśród powołań indywidualnych Nowego Testamentu, które niewątpliwie są powołaniami do spełnienia określonego posłannictwa w stosunku do zbawienia Bożego, znalazł się urywek o powołaniu pogan (s. 93 n), które na pewno nie mieści się w tej kategorii powołania.

Podobnie, a może szczególnie, rozdział o powołaniu zbiorowym w Nowym Testamencie (s. 102-120) zaciera to zróżnicowanie powołania do spełnienia określonego posłannictwa w stosunku do urzeczywistnienia się historii Bożego zbawienia i powołania do samego zbawienia. W tym sensie dość istotny rozdział pracy nie pozwala nam dostatecznie jasno rozumieć Kościoła jako ludu Bożego powołanego do zbawienia (świętości) i jednocześnie ludu Bożego, który ma spełnić określone posłannictwo w stosunku do Bożego planu zbawienia całej ludzkości.

Brak ten rzutuje także na rozdział następny, który traktuje o konsekwencjach moralnych powołania (s. 121-139), a w którym ze szczególną doniosłością powinno być postawione zagadnienie zróżnicowania konsekwencji moralnych, a więc i moralnej odpowiedzialności za powołanie do zbawienia (świętości) i powołanie do spełnienia określonego posłannictwa w stosunku do zrealizowania się Bożych planów zbawienia.

Wreszcie ekskurs o realizacji powołania jako zmniejszaniu dystansu między Bogiem a człowiekiem, jakkolwiek jest postawieniem niezwykle intrygującej kwestii wiążącej się z pojmowaniem powołania jako swoistego rodzaju „exodusu”, to jednak jej rozwiązanie nie wydaje się być wyczerpujące. Rozwiązanie tak postawionej kwestii wymaga i tu jasnego uwzględnienia zróżnicowania na

powołanie do zbawienia i powołanie do spełnienia określonego posłannictwa. W pierwszym wypadku zachodzi powiązanie „exodusu” z relacją człowiek — stworzenie, a w wypadku drugim powiązanie „exodusu” z koniecznością uwolnienia się od wszystkiego, co mogłoby utrudniać czy uniemożliwiać wypełnienie powołania do spełnienia określonego posłannictwa. Znaczny dorobek w tym zakresie mają teorie życia wewnętrznego od starożytności chrześcijańskiej do dziś.

W podsumowaniu wyłożonych myśli trzeba wyrazić radość z powodu ukazania się omawianego dzieła i wdzięczność oraz uznanie dla dorobku autora, a jednocześnie zgłosić zapotrzebowanie na nowe studia nad powołaniem, które mogłyby dopełnić to dzieło o wspomniane i nowe zagadnienia.

*Ks. Walerian Słomka*